

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8

KARTLÄGGNING AV ÅTGÄRDER MOT HATBROTT OCH HATRETORIK

Syftet med projektet Against Hate är att utveckla arbetet med att bekämpa hatbrott och hatretorik. Fokus ligger på att förbättra rapporteringen av hatbrott, stödja myndigheternas, speciellt polisens, åklagarens och domarnas beredskap att hantera frågor som gäller hatretorik och hatbrott och utveckla stödet till offer för hatbrott. Projektet är också ett försök att öka samarbetet och samordningen mellan olika aktörer. Projektet fortsätter fram till den 30 november 2019. Utöver justitieministeriet (som koordinerar projektet) är samarbetspartnerna Brottsofferjouren och de kroatiska organisationerna Centre for Peace Studies, Human Rights House Zagreb och GONG. Projektet får finansiering från EU.

Arbetet för att bekämpa hatbrott och hatretorik kartlades som en del av projektet Against Hate. Målet med kartläggningen är att utreda hur man i Finland bekämpar hatbrott och hatretorik, vem som utför detta arbete och vilka luckorna i arbetet är samt om det finns behov av en nationell handlingsplan som fokuserar på hatbrott.

Kartläggningen skickades till medlemmarna i projektnätverket och andra viktiga aktörer. De ombads också förmedla den vidare. Svaren på kartläggningen fick formuleras fritt, och man ombads berätta om åtgärder, strategier och handlingsplaner mot hatbrott och hatretorik och göra en bedömning av hur effektiva de har varit. Det frågades dessutom om definitionen av hatbrott och hatretorik, om forskning som man känner till och om viktiga aktörer. Svarspersonerna ombads också beskriva centrala utmaningar och utvecklingsobjekt i arbetet mot hatbrott och hatretorik. 16 instanser besvarade kartläggningen, största delen var myndigheter. I den här sammanfattningen ingår dessutom alla åtgärder som justitieministeriet känner till.

The Project Against Hate is supported by the Rights,
Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018

VN/744/2018-OM-8

1. Åtgärder mot hatbrott och hatretorik

1.1. Handlingsprogram och redogörelser

[Nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter \(2017–2019\)](#): Handlingsplanen omfattar sammanlagt 43 projekt som fördelar sig på alla ministeriers förvaltningsområden. Den omfattar också projekt som hör ihop med hatbrott och hatretorik:

- lärarfortbildning (1.2.1)
- förhindrande av hatretorik som en del av handlingsprogrammet Betydelsefull i Finland jämte uppföljning av programmet (2.3.1)
- effektivare bekämpning av hatbrott (3.2.1)
- samarbete inleds mellan myndigheter, leverantörer av samfundstjänster och medborgarorganisationer i syfte att effektivisera ingripande i hatretorik (4.3.1)

En del av projekten i handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter ingår också i det [demokratipolitiska programmet](#) (t.ex. lärarfortbildningen). Dessutom omfattar det demokratipolitiska handlingsprogrammet andra åtgärder som har med hatretorik att göra, som en ansökan om specialunderstöd för ungdomsverksamheten i kommunerna som deltar i Vapaaksi vihapuheesta (Fri från hatretorik).

[Nationellt åtgärdsprogram för förebyggande av våldsamt radikaliserings och extremism](#) (2016) Verkställandet av åtgärdsprogrammet leds och koordineras av inrikesministeriet och den nationella samarbetsgrupp som ministeriet har tillsatt. Med hjälp av programmet skapas effektiva och fungerande strukturer och metoder för att förebygga våldsbejakande extremism och radikaliserings. De centrala verksamhetsformerna är att öka medvetenheten och kunnandet, förebygga på gruppnivå, individinterventioner och stöd till de grupper som den våldsbejakande radikaliserings främst berör.

[Redogörelse](#) (2016) och [strategi för den inre säkerheten](#) (2017): I den första redogörelsen för den inre säkerheten som regeringen lämnat till riksdagen konstaterar man att rasism, hatbrott och extremistrelser har blivit synligare. Enligt redogörelsen ska polisverksamheten i fortsättningen fokusera på verksamhet som bäst upprätthåller säkerheten. Förankring genom resultatmål.

[I statsrådets redogörelse om de mänskliga rättigheterna](#) (SRR 6/2014 rd) har metoderna för att bekämpa hatretorik granskats i samband med utövande av yttrandefrihet och i synnerhet när det gäller de befolkningsgrupper som lättare blir föremål för hatretorik och/eller hatbrott (invandrare och flickor/kvinnor).

[Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen](#) (2017) behandlar hatretorik på ett omfattande sätt. Det föreslås bland annat att informationskällorna ska utvecklas till att omfatta hatretorik som har koppling till språk.

[Det nationella programmet för brottsförebyggande](#): rådet för brottsförebyggande har utarbetat ett program för brottsförebyggande som främjar lokal delaktighet "Trygga tillsammans. Nationellt program för brottsförebyggande 2016–2020". Till programmet hör bland annat att samla in och sprida information

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8

om god praxis och om projekt som förebygger bland annat hatretorik.

[Statsrådets principbeslut om mediepolitiskt program](#) (2018): Tidsplanen för principbeslutet och de åtgärder som läggs fram i det sträcker sig till 2023. Programmet omfattar följande åtgärder för att stå emot hatretorik och förhindra att olagligt innehåll sprids.

- Tillsammans med aktörer och myndigheter inom branschen främjas utvecklingen av datasäker faktagranskning som uppfyller internationella standarder och samarbetet med sociala medieplattformar. Genom verksamheten kan vi även delta i kommande europeiskt samarbete. (Branschens aktörer, KM, JM som sakkunniga)
- Inom ramarna för den nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter vidtas åtgärder mot hatretorik och hot mot journalister och andra som arbetar inom media. (JM)
- Vi deltar i de europeiska åtgärderna mot olagligt innehåll och hatretorik och förbinder oss till kommissionens rekommendation om åtgärder för att bekämpa olagligt innehåll. (JM, IM, UKM)

[Arbetsgruppens slutrapport om beredningen av åtgärdsplanen för bekämpning av hatretorik och -brott](#):

Den 29 september 2016 tillsatte Polisstyrelsen en polisarbetsgrupp för att bereda en handlingsplan för effektiverad bekämpning av hatretorik. Arbetsgruppen har kartlagt det aktuella läget för bekämpningen av hatretorik och hatbrott och lagt fram åtgärdsförslag för att utveckla verksamheten i slutet av rapporten. Enligt ett förslag i arbetsgruppens slutrapport grundades en grupp vid Helsingfors polisinspektion i början av 2017 som fokuserar på att bekämpa straffbar hatretorik (VIPU-gruppen).

Handlingsprogrammet [Betydelsefull i Finland](#) (UKM) för förebyggande av hatretorik och rasism och främjande av delaktighet i samhället. Handlingsprogrammet omfattar tio åtgärder som gäller hela ministeriets område, utbildning, vetenskap, kultur, motion och ungdomspolitik. Åtgärderna är bland annat:

- ta motarbetandet av hatretorik och rasism samt stärkandet av delaktighet och likställdhet i beaktande så att de genomsyrar ministeriets styrning av ämbetsverk, institutioner och övriga organisationer inom förvaltningsområdet.
- Specialunderstöd till kommuners ungdomsverksamhet för att förebygga hatretorik och främja jämlikhet: I början av 2017 beviljade undervisnings- och kulturministeriet 913 200 euro till 14 projekt som förebygger hatretorik och främjar jämlikhet i kommunernas ungdomsarbete. Projekten pågår i ett till två år. I projekten som har fått understöd ordnas handledd verksamhet och träffar mellan ungdomar som tillhör olika grupper, och man har försökt ge de unga färdigheter att diskutera jämlikhet och mänskliga rättigheter bland annat via evenemang och kampanjer. I projekten samarbetar man bland annat med skolor, organisationer och asylmottagningar och utnyttjar material från Europarådets ungdomskampanj No Hate Speech Movement. Unga är själva med och planerar, förverkligar och utvärderar verksamheten.
- En utmaningskampanj genomfördes 2017–2018: <http://torjunvihapuhetta.fi/se/>

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8

1.2. Rekommendationer från organen för övervakning av konventionerna och andra människorättsmekanismer

De internationella organen för övervakning av konventionerna och andra människorättsmekanismer har gett Finland mängder av slutsatser och rekommendationer om rasism, diskriminering och främlingsfientlighet. Här presenteras ett sammandrag av centrala bekymmer organen för övervakning av konventionerna har och deras rekommendationer.

Positiv utveckling:

- hatbrott uppfattas som mer än rasistiska brott
- ändring av strafflagen (511/2011) som förtydligade bestämmelsen om hets mot folkgrupp, en bestämmelse lades till om grov hets mot folkgrupp, en juridisk persons straffansvar och bestämmelsen om straffskärpningsgrund utvidgades
- Införande av tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet 2011 och
- intensifierad polisverksamhet bland annat mot rasism på internet har noterats som bra utveckling.

Bekymmer:

- märkbar ökning av hatbrott med rasistiska motiv mot personer som antas vara av utländsk bakgrund, såsom romer, muslimer, somalier, ryssar och även svenskspråkiga
- relativt få hatbrott har lett till åtal
- hatretorik om etniska minoriteter samt kvinnor och flickor i massmedier, inklusive diskussionsforum på internet och sociala medier
- diskriminering och hatretorik mot personer som tillhör sexuella minoriteter och könsminoriteter och
- ökning av invandrarfientliga uttalanden som kan ses som rasism och främlingsfientlighet bland politiker.

Rekommendationer:

- öka medvetenheten om de rättsskyddsmedel som finns att tillgå i hatbrotts- och hatretorikfall
- undersök rasistisk hatretorik, uppvigling till rashat och våldsbrott som har att göra med ras effektivt
- rikta ändamålsenliga åtals- och påföljdsåtgärder till dem som ansvarar för dessa gärningar
- ge obligatorisk och kontinuerlig utbildning till rättsskipningsmyndigheter
- anställ fler representanter för minoriteter inom polisen
- effektivera åtgärder som dämpar hatbrott mot religiösa sammanslutningar, etniska grupper och andra minoriteter
- effektivera åtgärder som även förebygger hatretorik och trakasserier mot funktionshindrade personer

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018

VN/744/2018-OM-8

- Regeringen måste offentligt fördöma tjänstemän och politiker för rasistisk hatretorik och främlingsfientliga uttalanden bland annat i nätverksbaserade medier, ta avstånd från dem offentligt och uppmana politiker att se till att deras offentliga uttalanden inte främjar intolerans, stämpling och uppvigling till hat.
- myndigheterna borde uppmantra medierna att se till att den information de delar och de program de sänder inte skapar en fientlig atmosfär och
- lindra ökade fördomar och spänningar mellan etniska grupper genom att effektivisera ansträngningarna för att motverka all sorts intolerans, rasism, främlingshat och hatretorik i synnerhet på sociala medier.

1.3. Internationella arbetsgrupper och aktörer

Alla organ som övervakar människorättskonventionen och motsvarande mekanismer (centrala när det gäller hatbrott är t.ex. ECRI, CERD och UPR) är givetvis viktiga aktörer. OSSE är också viktigt när det gäller hatbrott, i synnerhet när det gäller datainsamling.

[EU:s byrå för grundläggande rättigheter \(FRA\)](#) forskar om de grundläggande rättigheterna och har bland annat samlat ihop god praxis mot hatbrott.

[Uppförandekoder för att bekämpa olaglig hatretorik på internet](#): Våren 2016 utarbetade kommissionen och stora it-företag uppförandekoder (code of conduct) som har som mål att motverka olaglig hatretorik som förekommer på internet. Uppförandekoderna omfattar bland annat anvisningar om hantering av giltiga (hatretorik)anmälningar och radering av innehållet eller förhindrande av tillgång till innehåll inom 24 timmar. Facebook, Twitter, YouTube och Microsoft förband sig till uppförandekoderna i maj 2016, och i januari 2018 har Instagram och Google+ meddelat att de också börjar tillämpa dem. Det har gjorts tre monitoreringsrundor för att bedöma om uppförandekoderna iakttas. Den senaste bedömningsrundan visade att företagen i allt större utsträckning uppfyller sina förpliktelser att radera största delen av den olagliga hatretoriken inom ett dygn. Datateknikföretagen har raderat i genomsnitt 70 procent av den olagliga hatretorik som rapporterats till dem. Det återstår ändå utmaningar fortfarande, eftersom det till exempel saknas systematisk feedback till användarna. Under den senaste utvärderingen följde FRK med hatretoriken i Finland. Enligt det europeiska genomsnittet raderades 70 % av det flaggade innehållet online (FRK anmälde totalt 34 fall). Under nästa monitoreringsrunda i Finland sköter åtminstone studerande från polisyrkeshögskolan om monitoreringen.

[High Level Group on combating racism, Xenophobia and other forms of intolerance](#): Sommaren 2016 grundade kommissionen en arbetsgrupp på hög nivå som behandlar bekämpning av rasism, främlingsfientlighet och annan intolerans. Gruppen samlar alla medlemsstater, internationella organisationer och representanter för organisationer i det civila samhället. I Finland koordinerar justitieministeriet deltagandet i de möten arbetsgruppen och dess undergrupper (inkl. Hate speech online) håller. Iakttagandet av de ovan nämnda uppförandekoderna rapporteras till arbetsgruppen på hög nivå.

[EU-kommissionens meddelande om bekämpning av olagligt innehåll och kommissionens rekommendation om effektiva åtgärder för att bekämpa olagligt innehåll online](#)

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018

VN/744/2018-OM-8

Det europeiska nätverket för likabehandlingsorgan [Equinet](#): två tillställningar om hatretorik 2018 (workshop om metoder mot hatretorik i sociala medier och ett seminarium om hatretorik som juridisk fråga och kommunikationsfråga).

[Freedom Online Coalition](#)

[European Internet Forum](#)

1.4. Material, projekt, förebyggande arbete, utbildning och kampanjer

Rådet för brottsförebyggande har på sin webbplats samlat [material om förebyggande av brott bland unga](#) som är avsett för lärare, ungdomsarbetare och andra som har att göra med ungdomar via undervisnings- eller hobbyverksamhet. Genom att fråga och prata öppet om brott kan man förebygga att unga begår brott och blir offer. Man kan minska på brotten genom att påverka alla parter – gärningsmän, offer och åskådare. Hatretorik är en egen helhet på webbplatsen.

[Nätverket mot hatretorik](#) koordineras av Allianssi och är ett nätverk för organisationer som arbetar mot hatretorik.

[Nätverk av kontaktpersoner för de grundläggande och mänskliga rättigheterna](#): Syftet med statsrådets nätverk av kontaktpersoner för de grundläggande och mänskliga rättigheterna som tillsatts av justitieministeriet är att bidra till att tillgodose de grundläggande och mänskliga rättigheterna i Finland. Nätverket ska följa upp läget i fråga om de grundläggande och mänskliga rättigheterna i Finland, efterlevnaden av Finlands skyldigheter i samband med de mänskliga rättigheterna och genomförandet av statsrådets politik för de grundläggande och mänskliga rättigheterna.

Syftet med projektet [Against Hate](#) är att utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott och hatretorik. Fokus ligger på att förbättra rapporteringen av hatbrott, stöda myndigheternas, speciellt polisens, åklagarens och domarnas beredskap att hantera frågor som gäller hatretorik och hatbrott och utveckla stödet till offer för hatbrott. Projektet genomförs under tiden 1.12.2017–30.11.2019.

Syftet med projektet [PROXIMITY](#) är att utveckla förebyggandet av rasism, främlingsfientlighet och annan intolerans, inklusive hatbrott på lokal nivå. Projektets verksamhet handlar främst om att stärka lokala myndigheters, i synnerhet lokal- och närpolisens beredskap mot rasism och hatbrott genom att utveckla utbildningarna, delandet av god praxis och erfarenheter samt handlingsplanerna på lokal nivå. Mandattid 2.10.2017–31.3.2019.

På webbplatsen <http://eivihapuheelle.fi/> finns material för till exempel lärare och ungdomsledare (information och övningar), av materialet från Europarådets No Hate Speech Movement har Bookmarks översatts till finska, och det finns också på webbplatsen. Rörelsen Nej till hatprat koordinerades av Plan i Finland 2013–2015, Allianssi fortsatte upprätthålla webbplatsen passivt och nu försöker man föra över materialet till Allianssis webbplats.

[Vi tiger inte – handbok mot hatretorik](#) (finns på finska, svenska och engelska) THL:s centrum för jämställdhetsinformation och SHM har producerat en guide riktad till unga som ger information om

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018

VN/744/2018-OM-8

sexualiserad hatretorik och om hur man ska agera när man stöter på hatretorik. Allianssi ry marknadsförde guiden genom kampanjen #ViTigerInte på sociala medier, och målet var att stärka unga till att agera mot hatretorik och nedtystning. Projektet finansierades av Nordiska ministerrådet för jämställdhet.

[Konstruktiv interaktion](#) Utbildningsstyrelsens guide Konstruktiv interaktion

– Handbok för att stärka den demokratiska delaktigheten samt förebygga hatretorik och våldsbejakande radikaliserad, är avsedd att stärka demokratisk delaktighet och förebygga hatretorik och våldsbejakande radikaliserad i skolorna. Nätpublikationen innehåller finländska artiklar skrivna av experter, länkar till källmaterial och god praxis och översatt material från guider som Europarådet och Unesco producerat.

[Från hatretorik till dialog – undervisningsmaterial för lektioner som behandlar hatretorik](#)

Undervisningsmaterialet som tagits fram av Plan International Finland riktas till dem som arbetar med unga, i synnerhet inom skolvärlden. Materialet innehåller även tips på hur man kan stå emot hatretorik i sin egen vardag. [Länk till berättelserna om hatretorik som spelades in under projektet.](#)

[Vihapuhe ja sananvapaus](#) Skolbio rf:s material om hatretorik och yttrandefrihet är avsett för högstadiet och andra stadiets utbildning, och dessutom kan det användas till exempel i ungdomsarbete. Syftet är att hjälpa unga identifiera hatretorik i olika miljöer, speciellt online, och öva på konstruktiva sätt att svara på hatretorik. Med hjälp av uppgifter funderar man på följderna av hatretorik och om det ansvar yttrandefriheten innebär.

[Vihan ja inhon internet](#) Feministiska tankesmedjan Hattus kampanj #vihanjainhoninternet mot hatretorik och tillhörande verktyg som kan hjälpa dig bekämpa hatretorik och erbjuda ditt stöd till dem som drabbas av våld online. På sidan finns bland annat bilder som lämpar sig för memes och som är tagna från seriealbumet Vihan ja inhon internet av Johanna Vehko, som är ledare för den feministiska tankesmedjan Hattu, och bildkonstnär Emmi Nieminen. Boken är en journalistisk tecknad serie om näthat mot kvinnor och personer som antas vara kvinnor.

[Broschyr om hatbrott på 11 språk](#): Förbundet för mänskliga rättigheter har tillsammans med Brottsofferjouren och inrikesministeriet översatt en broschyr om hatbrott till elva språk: arabiska, dari, engelska, kinesiska, kurdiska, nordsamiska, franska, svenska, somaliska, finska och ryska. Syftet med den är att uppmuntra brottsoffer och vittnen att anmäla hatbrott till polisen.

För ungdomsarbetet har det gjorts upp en verksamhetsmodell för ungdomar om att bli fri från hatretorik som heter Vihapuheesta vapaa <http://eivihapuheelle.fi/nuorisotila/>

[Applikationen help.some](#): Information och stöd på finska direkt i din mobil till exempel i mobbnings- och trakasserifall och för att reda ut brott.

[Mediefostran](#) (t.ex. Mediekunskapsskolan, mediekunskapsvecka, forum för

mediefostran) [Likabehandlingsplanering](#) och tillhörande tillsyn

[Publikationer från uppföljningsgruppen för diskriminering](#)

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8

[Polisens utbildning TAHCLE](#): Polisstyrelsen har ingått ett samförståndsavtal med byrån för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) som gäller verkställandet av utbildningsprogrammet mot hatbrott (TAHCLE) för myndigheter som övervakar att lagstiftningen iakttas.

- workshop om hatbrott avsedd för polisbefäl och polischefer på Polisyreshögskolan i januari 2017
- Våren 2017 ordnades två likadana utbildningar av utbildare med samma innehåll i två dagar (40 poliser fick utbildning)
- Enligt en utredning från slutet av 2017 hade cirka 800 poliser fått sådan här utbildning. Utbildningarna hade genomförts på många olika sätt, till exempel specifikt för en viss grupp eller avdelning och med hjälp av video. Utbildningarna har fortsatt 2018.

1.5. Anvisningar

Riksåklagarämbetet:

- "Förfarandet vid yttrandefrihetsbrott RÅ: 2017:2"
- "De lokala åklagarmyndigheternas anmälningsskyldighet RÅ:2014:1".
- Spridning av straffbar hatretorik på internet (dnr 17/34/11), som styr polisens utredning och åtalsprövning.

Polisstyrelsen

- "Klassificering av misstänkt hatbrott eller brott med sådana drag i datasystemet för polisärenden (2011)"

Migrationsverket

- I mottagningsverksamheten finns ett spektrum av anvisningar på olika nivåer, bland annat likabehandlingsplaner, ordningsregler för mottagningscentraler, strategi för mottagningsverksamhet

2. Undersökningar och utredningar

Undersökningar och utredningar har varit till stor nytta. Rättslitteratur, litteratur om genusforskning och socialpsykologisk forskning har åtminstone många använt. Polisyreshögskolans årliga uppföljning av hatbrott har också utnyttjats i stor omfattning. En del följer också med andra länders rapporter och akademiska forskning om hatbrott.

Varje år i oktober-november publicerar [Polisyreshögskolan](#) en utredning om de polisanmälningar som gjorts under föregående år. Projektet producerar varje år grundläggande uppgifter om rasistiska och

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8

andra hattbrott och utvecklingen av det genom att följa med de hatbrott som kommer till polisens kännedom i datasystemet för polisärenden (Patja).

OSSE samlar årligen in uppgifter om hatbrott från myndigheter och [medborgarorganisationer](#). I Finland har åtminstone [Seta](#) samlat in och lämnat in uppgifter flera år (även 2018).

[Sammanställning](#) av hatbrottsfall som Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna behandlat. Det pågår en undersökning om hur fall som polisen klassade som hatbrott 2013 har gått framåt i straffprocessen (polis, åklagare, domstolar). Forskare Malin Fredriksson, Åbo Akademi.

Inrikesministeriets publikationer:

- [Lägesöversikt för våldsbejakande extremism](#)
- [Nordiska modeller för samarbete mellan många myndigheter för att främja ungas välfärd och förebygga brott](#)
- [Är Finland världens tryggaste land för alla? Uppfyllandet av trygghet för olika kön och befolkningsgrupper](#) (publikation på finska)

[”Ofta får man fundera på hur man ska vara och vart man vågar gå”](#) Utredning om hatretorik och trakasserier samt deras verkningar på olika minoritetsgrupper (2016) Owl Group Oy, justitieministeriets publikationer 7/2016 (på finska).

FRA:s [rapporter](#) om hatbrott och [compendium](#) of practises

[Utredningar av uppföljningsgruppen för diskriminering](#)

[Jämställdhetsbarometern](#)

Barometer om de grundläggande rättigheterna (genomfördes hösten 2018, justitieministeriet)

[Enkäten Hälsa i skolan](#): Enkäten Hälsa i skolan genomförs vartannat år, närmast 2019. Sedan 1996 har det samlats in information om elever i årskurs 8 och 9 i grundskolan, sedan 1999 i gymnasier och sedan 2008 på yrkesläroanstalter. Sedan 2017 har barn i årskurs 4 och 5 i grundskolan och deras vårdnadshavare deltagit. År 2019 ingår nya frågor i enkäten Hälsa i skolan, och barnens erfarenheter av våld är i fokus i enkäten. När de nya frågorna har utvecklats har man beaktat internationella rekommendationer och instrument, Barnofferundersökningen och tidigare frågor som behandlat ämnet i enkäten Hälsa i skolan, och de besvarar målsättningen i Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (2016–2018) att producera regelbunden uppföljning av hur vanligt det är att barn och unga har upplevt våld.

Rangaistava vihapuhe internetissä – miten kansaryhmän suoja eroaa yksilön suojusta? (Straffbar hatretorik på internet – hur skiljer sig skyddet av en folkgrupp från individens skydd?) Marko Forss, 2018, Edilex-sarja 2018/23. Syftet med artikeln är för det första att definiera vad som avses med straffbar hatretorik på internet. När det gäller straffbar hatretorik presenterar artikeln kort de brottsrubriceringar som skyddar vissa folkgrupper och motsvarande brottsrubriceringar som skyddar individen. Därefter jämförs innehållet i straffbestämmelsernas rekvisit och skillnaderna tas upp. Jämförelsen tar inte upp alla

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

skillnader, utan försöker lyfta fram de mest centrala och mest ologiska besluten när det gäller skydd folkgrupp och individer när det kommer till hatbrottsmotiv. I slutet av artikeln ges de lege ferenda-rekommendationer om hur straffbestämmelserna som har med straffbar hatretorik på internet att göra kunde utvecklas i framtiden så att de är mer enhetliga när det gäller skyddet av folkgrupp och individer. (Edilex-toimitus)

Mika Illman (2005), Hets mot folkgrupp.

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8VIHAPUHE / HATE SPEECH / DISCOURS DE HAINE: <https://blogs.helsinki.fi/hatespeech/>

[Undersökningen EU Kids Online](#) (även barns och ungas erfarenheter av hatretorik online). I Finland genomförs undersökningen av Tammerfors universitet och professor Sirku Kotilainen är ansvarsperson.

I centret för grannmedlings projekt [depolarize](#) undersöks polariseringen och medlingsmetoder för att minska på den.

[Citizen Mindscapes](#) (Helsingfors universitet) Forskning om

Suomi24material <https://vihanpitkatjaljet.net/> (Åbo universitet)

[Rasismit ja julkinen keskustelu hybridissä mediamaisemassa](#) (Rasism och offentlig debatt i det hybrida medielandskapet, Tammerfors universitet) Forskningsprojektet granskar hur rasism produceras, återvinns och utmanas i den nuvarande transnationella, hybrida mediemiljön. Syftet med projektet är att öka förståelsen för nya former av informationsproduktion, affektiva upplevelser och offentlig debatt som gäller rasism. Projektet producerar speciellt mer information om hur former av rasism och antirasism har sammanslingrat sig med den vardagliga mediapraxisen.

[Lyömäase vai oire dialogin puutteesta? Vihapuheen sosiaaliset representaatiot Ylen Vihapuheillassa ja Suomi24-foorumien verkkokeskusteluissa](#) (Slagträ eller symptom på dialogbrist? Sociala representationer av hatretorik i Yles kväll om hatretorik och i diskussionerna på Suomi24-forumet). Maarit Suhonen, 2018, pro gradu-avhandling.

[Vihapuhe ja toimittajien selviytymiskeinot](#), (Hatretorik och journalisters överlevnadsmekanismer) Nykänen, Suvi-Tuulia, 2018, pro gradu-avhandling

Markus Kaakinen (2018): [Disconnected online: A social psychological examination of online hate](#) (Bortkopplade online: en socialpsykologisk granskning av näthat)

[Hate Communities: A Cross-National Comparison](#)

<https://www.eryica.org/news/2018/5/24/liaisons-available-now-in-french-and-english>

3. Terminologi

Flera av de organisationer som besvarade kartläggningen uppgav att de inte har definierat hatbrott eller hatretorik.

Begreppet hatbrott upplevdes som klart lättare att förstå. Många berättade att de faller tillbaka på samma definition (antingen som den är eller något modifierad) som polisen använder: "Det finns ingen särskild definition av begreppet hatbrott i Finlands lagstiftning. Med ett hatbrott avses allmänt ett brott som riktar sig mot en person, grupp, någons egendom, en institution eller en representant för dessa, vars motiv är fördomar och fiendtlighet mot offrets antagna eller faktiska etniska eller nationella bakgrund, religiösa övertygelse eller livsåskådning, sexuella läggning, könsidentitet, könsuttryck eller funktionsnedsättning. Definitionen för ett hatbrott uppfylls redan då gärningsmannen antar att offret hör till någon av de

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018

VN/744/2018-OM-8

nämnda referensgrupperna. Offrets verkliga referensgrupp har alltså ingen betydelse.”

Utifrån svaren kan hatbrotten delas in i handlingar som är riktade mot grupper (såsom nationaliteter, raser, etniska, religiösa eller därmed jämförbara folkgrupper) eller individer (eller t.ex. deras egendom) utifrån den (antagna) grupp individen tillhör.

I definieringen av hatretorik baserar man sig i hög grad på Europarådets ministerkommittés definition: ”Hatretorik är alla uttrycksformer som sprider, uppeggar, främjar eller berättigar etniskt hat, utlänningsfientlighet, antisemitism eller annat hat som grundar sig på intolerans.” En del av dem som svarade uppgav också att de använde bestämmelsen i strafflagen och bestämmelsen om trakasserier i diskrimineringslagen som grund för definitionen.

Ingen av definitionerna gör explicit skillnad på straffbar hatretorik och övrig hatretorik. Formuleringen en del aktörer använder följer i hög grad formuleringen i strafflagens paragraf om hets mot folkgrupp (sprider eller för allmänheten tillhandahåller information, åsikter eller andra meddelanden där en grupp hotas, förtalas eller förolämpas), men de definitioner som härleds från Europarådets ministerkommittés definitioner gör inte explicit skillnad mellan straffbar och övrig hatretorik. Å andra sidan är inte syftet med dessa definitioner att göra en rättslig bedömning utan att öka medvetenheten.

4. Utmaningar och effektivisering av verksamheten

I kartläggningen frågade man också om utmaningar i verksamheten mot hatbrott och hatretorik och hur det skulle gå att effektivera verksamheten.

Statistik och uppföljning

Särskilt åklagarmyndigheten och domstolarna upplevde att det var en utmaning att det är brist på statistik och uppföljning. Det skulle vara särskilt viktigt att ha möjlighet att följa med hur ett hatbrott framskrider från polisen till åklagaren och från åklagaren till domstolen. Polisens, åklagarens och domstolarnas system borde utvecklas så att de skulle ”tala med varandra”.

Dessutom borde man utveckla hur offrens erfarenheter förs fram (t.ex. med hjälp av rapporter från oberoende organisationer).

Lagstiftningsändringar

När det gäller diskrimineringslagen lyftes dessutom många lagstiftningsändringar upp som skulle göra möjligheterna att ingripa effektivare.

- Läroanstalters verksamhet definieras som diskriminering om läroanstalten inte ingriper i trakasserier mot en elev eller studerande.
- Inom småbarnspedagogiken ska varje enhet ha samma skyldighet att främja likabehandling och göra upp en plan för likabehandling som läroanstalterna har.
- Diskrimineringsombudsmannen ska få tillbaka möjligheten att ta trakasserifall till

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8

diskriminerings- och jämställdhetsnämnden utan att namnge offret.

- Ändringen av formuleringen av trakasseribestämmelsen och att folkgrupp tagits bort från rekvisitet har lett till oklarheter i situationer där man eventuellt konstlat tvingas leta efter en målsägande i ett fall även om det är fråga om uppenbara och allvarliga trakasserier.

Dessutom framförde man att möjligheterna den nuvarande lagstiftningen ger att ingripa i sexualiserad hatretorik borde utvärderas.

Dessutom tog man upp att det har skett stora förändringar i verksamhetsmiljön (sociala medier, personer görs till måltavlor, trollande, cyperpåverkan), som leder till att den hatretorik som förekommer på internet har tagit nya former. Brotsrekvisitet hets mot folkgrupp borde bedömas utifrån de förändringar som har skett i miljön.

Rättsliga utmaningar

Det finns lite rättspraxis om hatretorik, och det har att göra med hur gränserna för yttrandefriheten uppfattas och förhållandet till avvägningen beträffande de grundläggande fri- och rättigheterna. Följderna för den som ligger bakom hatretoriken verkar inte vara så allvarliga.

Riksåklagarämbetet har ensamrätt på att besluta om att väcka åtal för hets mot folkgrupp, och det gör att resurser inte kan riktas till de brott mot yttrandefriheten som sker i kärnan av yttrandefriheten, utan alla fall av åtalsprövning med rekvisitet hets mot folkgrupp ska behandlas.

Förebyggande arbete och ökad medvetenhet

Det förebyggande arbetet måste få tillräckligt med resurser, och man måste erkänna hur viktig den här frågan är för att den ska få tillräckligt med resurser. Genom att prata om det i den offentliga debatten ökar medvetenheten, det gör också ökad mångfald i alla illustrationer och all kommunikation. Hatbrott och hatretorik borde integreras i stället för att externaliseras.

Förebyggandet av hatretorik inklusive trakasserier måste stärkas i skolorna och inom småbarnspedagogiken. Finansieringen till det förebyggande arbetet (såsom mediefostran) är fragmentarisk och ofta kortvarig, och då blir arbetets kontinuitet och stil lidande. Det behövs också en satsning på kontinuiteten i all yrkesutbildning.

Åtgärder som är inriktade på att öka medvetenheten måste riktas till så många målgrupper som möjligt (inkl. åskådare).

Ingripande

I synnerhet när det gäller att ingripa i hatretorik behövs mer god praxis och anvisningar och hatretorik måste bekämpas speciellt på internet och i sociala medier.

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8

Dessutom måste medias självreglering och anvisningar när det gäller hatretorik stärkas.

När det gäller att ingripa i hatretorik som riktas mot olika befolkningsgrupper borde den granskas ur ett intersektionellt perspektiv och experternas kompetens borde kombineras i olika frågor som har med befolkningsgrupper att göra.

Dessutom måste man beakta de förändringar som skett i verksamhetsmiljön och förstå hur allvarliga nya fenomen är (t.ex. attacker mot journalister).

Underrapportering och utveckling av tjänster för offer

Det anses nödvändigt att öka förtroendet mellan myndigheterna och olika befolkningsgrupper. Dessutom borde offren erbjudas mer information om de tjänster som erbjuds och om de rättskyddsmedel som finns.

En utveckling av de lokala samarbetsstrukturerna (inkl. förebyggande arbete) skulle också påverka underrapporteringen.

Processerna är ofta tunga och långa för offren och de borde skyddas från att behöva höra utlåtanden från motparten.

Även möjligheten till inofficiell rapportering och institutionalisering till exempel genom skuggrapporter skulle ge mer information om fenomenets existens och karaktär och därmed påverka underrapporteringen.

Brist på forskning

Man upplevde att det i synnerhet saknas forskning om sexualiserad hatretorik som fenomen och hatretorik ur ett intersektionellt perspektiv.

Dessutom borde mer uppmärksamhet fästas vid hotet mot forskarna.

Utveckling av samordningen

Det ansågs nödvändigt att utveckla och utöka samarbetet mellan myndigheterna. En nationell åtgärdsplan för att bekämpa hatretorik och hatbrott sågs som en möjlighet till utvecklad samordning.

Dessutom måste samarbetsmetoderna bli mer mångsidiga. Enligt de som svarade kräver effektiv verksamhet många typer av åtgärder (t.ex. undervisning/utbildning, främjande av jämlikhet, ökad rättslig information, utbildning av privata aktörer) och många aktörer.

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Milla Aaltonen

5.10.2018

VN/744/2018
VN/744/2018-OM-8

5. Observationer

Enligt svaren i kartläggningen är verksamheten kring hatbrott och hatretorik mycket mångformig, och många slags aktörer deltar i den.

Hatbrott behandlas eller tangeras i flera handlingsprogram, men det finns inte något egentligt handlingsprogram som fokuserar på hatbrott. Det görs mycket för att förebygga, identifiera och ingripa i hatbrott men övergripande samordning saknas. I många svar föreslogs det att samordningen borde förbättras. De aktuella åtgärderna bemöter inte heller alla de rekommendationer som tillsynsorganen för människorättskonventioner och andra människorättsmekanismer har gett Finland.

Förutom att förbättra samordningen lyftes det i en stor del av svaren fram mycket olika utvecklingsobjekt, från lagstiftningsändringar till höjande av medvetenheten.

Material som hänför sig till ämnet har i synnerhet fokuserat på hatretorik och är ofta avsett för barn/unga eller personer som arbetar med barn eller unga.

Alla organisationer som arbetar med hatbrott eller hatretorik har inte definierat vad de menar med dessa begrepp. Definitionerna skiljer sig från varandra i synnerhet när det gäller hatretorik. Beroende på aktör fokuserar åtgärderna på hatretorik som ett straffbart eller ett mer omfattande fenomen. I åtgärderna hos de aktörer som utför juridisk bedömning/laglighetsövervakning betonas straffbar eller förbjuden hatretorik, medan hatretoriken i åtgärderna hos de organisationer som gör förebyggande arbete framträder som ett mer omfattande fenomen.

Utvärdering av effekten av åtgärder som vidtagits visar sig vara sällsynt. Detta bör utvecklas i framtiden för att få information om hurdana åtgärder som är de mest effektiva.

Sändlista   Justitieministeriet, Enheten för demokrati, språk och grundläggande rättigheter, Milla Aaltonen
Projektpartner och samarbetsorganisationer i projektet Against Hate
Medlemmar i nätverket för projektet Against Hate

För kännedom   Justitieminister Antti
Häkkänen Specialmedarbetare
Lauri Koskentausta Kanslichef
Pekka Timonen

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union